

mination of Lambda-Cyhalothrin in Peaches, Cucumbers, Tomatoes, Aubergines, Potatoes, Sugar-Beet, Wheat Grains, Corn, Rape Grains, Corn and Rape Oils by the Method of Gas-Liquid Chromatography MB 370-2002]. In : *Metodychni vkazivky z vyznachennia mikrokilkostei pestytsydiv v produktakh kharchuvannia, kormakh ta navkolyshnomu seredovyshchi* [Methodical Instructions for Determination of Micro Amount of Pesticides in Foodstuffs, Forage, and Environment]. Kyiv ; 2005 ; 41 : 123-140. (in Ukrainian)

7. *Metodychni vkazivky z vyznachennia lyambda-cyhalotrynu u cybuli metodom hazoridynnoi khromatohrafii № 671-2006* [Methodical Instructions for Determination of Lambda-Cyhalothrin in Onion by the Method of Gas-Liquid Chromatography № 671-2006]. In : *Metodychni vkazivky z vyznachennia mikrokilkostei pestytsydiv v produktakh kharchuvannia, kormakh ta navkolyshnomu seredovyshchi* [Methodical Instructions for Determination of Micro Amount of Pesticides in Foodstuffs, Forage, and Environment]. Kyiv ; 2005 ; 60 : 146-161 (in Ukrainian).

8. *Dopustymi dozy, koncentracii, kilkosti ta rivni vmistu pestytsydiv u silskohospodarskii syrovyni, kharchovykh produktakh, povitri robochoi zony, atmosferному povitri, vodi vodoimyshch, hrunti : DSanPiN 8.8.1.2.3.4.-000-2001* [Allowable Doses, Concentrations, Quantities, and Levels of the Content of Pesticides in Agricultural Raw, Foodstuffs, Air of Occupational Zone, Atmospheric Air, Waterbasin Water, Soil : State Sanitary Rules and Norms 8.8.1.2.3.4.-000-2001]. Kyiv ; 2001 : 245 p. (in Ukrainian).

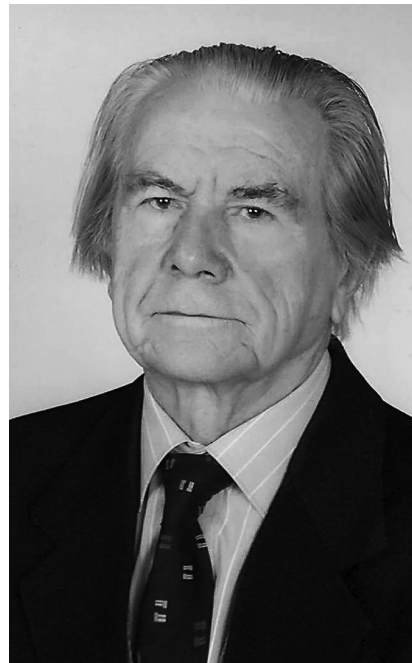
9. Lapach S.N., Chubenko A.B., Babich P.N. *Statisticheskie metody v mediko-biologicheskikh issledovaniakh s ispolzovaniem Excel* [Statistical Methods in Medico-Biological Studies with the Help of Excel]. Kiev : MORION ; 2000 : 320 p. (in Russian).

10. *Metodychni vkazivky z vyznachennia lyambda-cyhalotrynu u dyniakh, zerni sorho, nasinni lonu, lnianii olii metodom hazoridynnoi khromatohrafii № 546-2005* [Methodical Instructions for Determination Lambda-Cyhalothrin in Melons, Sorghium Grain, Flax Grain, Flax Oil by Method of Gas-Liquid Chromatography № 546-2005]. In : *Metodychni vkazivky z vyznachennia mikrokilkostei pestytsydiv v kharchovykh produktakh, kormakh ta navkolyshnomu seredovyshchi* [Methodical Instructions for Determination of Micro Amount of Pesticides in Foodstuffs, Forage, and Environment]. Kyiv ; 2005 ; 35 : 84-101. (in Ukrainian).

*Надійшла до редакції 12.01.2014.*

## ГІГІЄНІСТ, ЕПІДЕМІОЛОГ, МЕДИКО-ГЕОГРАФ

**До 85-річчя  
від дня  
народження  
і 60-річчя лікарської  
та громадської  
діяльності  
секретаря  
Наукового товариства  
гігієністів і  
санітарних лікарів  
Полтавської області,  
кандидата  
медичних наук,  
почесного професора  
Української медичної  
стоматологічної  
академії  
Миколи Ілліча  
Ковгана**



### НАШІ ЮВІЛЯРИ

**Л**ютото 2014 року Ковгану Миколі Іллічу виповнилося 85 років від дня народження і 60-річчя лікарської та громадської діяльності.

Його можна вважати патріархом санітарної служби, який і донині продовжує активно працювати у галузі профілактичної медицини.

Ковган М.І. у 1954 році з відзнакою закінчив Харківський медичний інститут, санітарно-гігієнічний факультет. Усе своє життя і творчі сили він віддав рідній Полтавщині. Спочатку 23 роки очолював санепідслужбу у приміському районі. Одночасно заочно навчався в аспірантурі на кафедрі комунальної гігієни Харківського медичного інституту. 1963 року захистив кандидатську дисертацію з питань виявлення і вивчення осередків гіперплазії щитоподібної залози і флюорозної хвороби серед мешканців Полтавської області.

Вивчення проявів ендемічних осередків флюорозної хвороби проводилося за безпосереднього керівництва професора Р.Д. Габовича, який неодноразово приїздив в область для надання кон-

сультативної допомоги місцевому населенню з цього питання.

Уже у перші повоєнні роки Ковган М.І. розпочав пошуки у галузі медико-географічних досліджень. Проте найбільш активна дослідницька діяльність у цій галузі розгорнулася ним у 60-70 роках минулого століття. До наукових досліджень у медико-географічній галузі залучалися медичні працівники різного профілю, біологи, географи, геологи, краєзнавці та інші фахівці, особливо ті, що зналися на особливостях місцевої біогеохімічної патології.

1968 року М.І. Ковган був учасником і доповідачем на одній з перших Всесоюзних науково-практичних конференцій з медичної географії у Ленінграді. 1969 року він організував проведення у Полтаві "Першої науково-практичної конференції з підсумків і перспектив медико-географічних досліджень у Лівобережній Україні".

Конференція проводилася фактично на ентузіазмі лікарів-профілактиків та географів Полтавського торговельно-економічного інституту та Харківського університету. У

наступні два десятиріччя вчені вищезгаданого інституту розпочали дослідження з вивчення впливу фтору як допоміжного фактора у поширенні низки соматичних захворювань (переважно стоматологічних і серцево-судинних).

Результати досліджень медико-географів Полтави та інших регіонів України були оприлюднені на Республіканських медико-географічних конференціях, які теж проводились у Полтаві (1972 р. і 1977 р.). Матеріали конференції знайшли також широке висвітлення у друкованих академічних виданнях.

У 1991 році на базі Полтавського медичного стоматологічного інституту було створено Центр з медико-географічних досліджень в Україні. Центр очолив ректор Полтавського медичного стоматологічного інституту проф. Дельва В.О., секретарем було призначено Ковгана М.І.

Певні досягнення Микола Ілліч має у діяльності з профілактики туберкульозу. 13 років він працював головним епідеміологом Полтавського облздороввідділу. 2009 року у Всеукраїнському конкурсі "Служіння заради здоров'я" на з'їзді санітарних лікарів він отримав диплом "Кращий епідеміолог санітарно-епідеміологічної служби України".

Нині Микола Ілліч Ковган — пенсіонер, але на громадських засадах продовжує діяльність на посаді секретаря Наукового товариства гігієністів та епідеміологів. На волонтерських засадах керує організованим ним факультетом громадського університету "Основи здорового способу життя" для осіб літнього віку. Цим самим сприяє просвітницькій роботі серед населення з гігієнічних та екологічних питань.

Свій ювілей Микола Ілліч зустрічає сповненим енергії, бажання і надалі спрямовувати свої зусилля на підтримку санітарно-епідеміологічного та екологічного благополуччя Полтавщини.

Зичимо Миколі Іллічу міцного здоров'я, довголіття, успіхів у його діяльності.

**Полтавське обласне відділення Наукового товариства гігієністів України, редакція журналу "Довкілля та здоров'я".**

## PROBIOTIC PREPARATIONS, THEIR QUALITY AND SAFETY: CURRENT STATE (part II)

Shentsova M.A., Surmasheva E.V.

## ПРОБІОТИЧНІ ПРЕПАРАТИ, ЇХНІ ЯКІСТЬ ТА БЕЗПЕКА: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ (повідомлення 2)



**ШЕНЦОВА М.А., СУРМАШЕВА Е.В.**

ДУ "Інститут гігієни і медичної екології ім. О.М. Марзєєва НАМН України", м. Київ

УДК 579.873.13+579.862.1615.331

**Ключові слова:**  
**молочнокислі бактерії, пробіотичні препарати, контроль якості, стандартизовані еталонні зразки.**

а спільному засіданні експертної ради FAO та Всесвітньої організації охорони здоров'я (WHO) з оцінки лікувальних та дієтологічних властивостей пробіотиків у харчових продуктах 2001 року було прийняте рішення про необхідність створення єдиної системи оцінки пробіотичних властивостей лікарських засобів і продуктів функціонального харчування [1]. Так було створено Наставну оцінку якості пробіотиків, яка містить необхідні критерії, мінімальні вимоги і рекомендаційні методології для обґрунтування статусу пробіотиків та їхніх лікувальних властивостей.

Згідно з даними рекомендацій поетапна оцінка якості пробіотичних препаратів проводиться за стандартною схемою за умови, якщо біопрепарат або продукт харчування відпо-

**ПРОБИОТИЧЕСКИЕ ПРЕПАРАТЫ, ИХ КАЧЕСТВО И БЕЗОПАСНОСТЬ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ (сообщение 2)**

**Шенцова М.А., Сурмашева Е.В.**

Представлена единая система оценки пробиотических препаратов. Принята поэтапная оценка препаратов *in vitro* и *in vivo* на лабораторных животных и в клинических испытаниях. Приведены данные о возможности побочных реакций, которые могут вызывать пробиотические препараты. Освоение новых технологий производства пробиотических препаратов должно регламентироваться соответствующими международными правилами на этапах лабораторных (GLP), клинических испытаний (GCP) и на этапе производства (GMP).

Биологические объекты не могут быть охарактеризованы только химическими, физико-химическими или физическими величинами. Определить основные свойства медицинского иммунобиологического препарата, его специфическую активность и микробиологические показатели возможно лишь путем сравнения с подобными за такими же показателями стандартизованными образцами сравнения. Обсуждены требования, предъявляемые к стандартным эталонным образцам — эталонным тест-штаммам микроорганизмов, которые должны обеспечивать стабильную специфическую активность.

**Ключевые слова:**  
**молочнокислые бактерии, пробиотические препараты, контроль качества, стандартизированные эталонные образцы.**

© Шенцова М.А., Сурмашева Е.В. СТАТТЯ, 2014.